

تیلستان

پس اگر می‌خواهید از این به بعد هم دانش حل مسئله را به بچه‌ها آموزش بدهید و هم مهارتش را، برای شما یک پیشنهاد جذاب دارم.
آیا از خلاق نبودن دانش‌آموزان خود رنج می‌برید؟
آیا از اینکه شاگردان شما نمی‌توانند مسائل درسی و مسائل پیرامونشان را خودشان حل کنند ناراحت هستید؟
آیا تصمیم دارید تا به بچه‌ها مدیریت منابع آموزش دهید؟

امیر ذوقی

آموزگار پایه‌ی دوم ابتدایی

یک سؤال:

بچه‌ها برای اینکه بتوانند مسئله‌های کتاب ریاضی را حل کنند، به جز دانش ریاضی، باید چه چیزهای دیگری بلد باشند؟

درست است، آن‌ها دقیقاً باید بتوانند متن سؤال را بخوانند، معانی کلماتی را بدانند که داخل متن سؤال هست، اطلاعات مسئله را استخراج کنند و بین اطلاعات مسئله ارتباط معنادار برقرار کنند.
به همی این موارد، در کنار آن دانش درسی، مهارت حل مسئله گفته می‌شود. این فقط برای مسائل درسی نیست؛ بلکه همی این موارد در تمامی مسائل و چالش‌های زندگی هم صادق است و برای حل کردن آن‌ها نیز به همین جنس مهارت‌ها نیاز است.

یک سؤال دیگر:

این مهارت‌ها کجا و چگونه به بچه‌ها آموزش داده می‌شود؟

شاید بتوان گفت: «تقریباً هیچ‌جا.» بیشتر اوقات، ما بچه‌ها را راه می‌کنیم تا خودبه‌خود و فقط با تمرین مسئله‌های کتاب و تکرار راه‌حل‌های تکراری آن، خودشان به این مهارت‌ها دست پیدا کنند که با وجود این، باز هم معلوم نمی‌شود چرا جواب مسئله‌ها را اشتباه می‌دهند؟! آیا چون درس را خوب یاد نگرفته‌اند یا چون نمی‌توانند بین دانش خودشان و کاربردش در حل مسئله ارتباط برقرار کنند؟ شاید هم هر دو!

آیندازی

آبان‌ماه
دوره‌ی بیست‌وهفتم
شماره‌ی ۲ | ۱۴۰۲

۳۶

من به شما بازی «تیلستان» را معرفی می‌کنم. فقط کافی است هیچ عددی را به هیچ‌جا پیامک نکنید و تنها این صفحه را تا انتها بخوانید، همین.

در شماره‌ی قبلی مجله، داستان‌های مشکلات زرافه را برای آموزش فلسفه برای کودکان و درک مسئله معرفی کردیم و حالا در این شماره، همان‌طور که قول داده بودم، نوبت به معرفی یک بازی بسیار جذاب برای آموزش حل

مسئله و پرورش خلاقیت می‌رسد، البته بعضی‌ها هم از این بازی برای آموزش مدیریت منابع استفاده می‌کنند.

بازی تیلستان یک بازی دیواری به حساب می‌آید و هدف از آن این است که بازیکن‌ها توپ یا تیله‌ی خود را از یک فاصله‌ی معین از سطح زمین رها کنند تا ببینند برای کدام فرد دیرتر به زمین می‌رسد و او را برنده اعلام کنند. این تنها قانون بازی است؛ اما روند اجرای این بازی چنین است:

معلم یک فاصله‌ی معین از سطح زمین را برای هر فرد یا گروه مشخص می‌کند و محدوده‌ای را هم روی سطح دیوار که بچه‌ها می‌توانند روی آن فعالیت کنند، به ازای هر فرد یا گروه، تعیین می‌کند. سپس نوبت به مواد و مصالح کار می‌رسد. در هر مرحله از بازی معلم تعدادی منابع و مواد اولیه مشخص می‌کند؛ مثلاً در یک مرحله بچه‌ها فقط می‌توانند از چسب، منگنه، مقوا و کاغذ استفاده کنند یا در مرحله‌ی دیگر به آن‌ها گفته می‌شود فقط باید از بطری‌های دورریخته‌شده و چسب و منگنه استفاده کنند و همین‌طور مراحل متعدد ادامه پیدا می‌کند.

پس از اعلام محدوده‌های هر گروه و مشخص کردن منابع مورد استفاده، بازی شروع می‌شود و بچه‌ها باید در زمانی که معلم مشخص کرده است؛ مثلاً یک یا دو زنگ مشغول ساختن مسیرهای پیچ‌وپیچی می‌شوند که قرار است روی دیوار محدوده‌ی خود نصب کنند تا باعث شود تیله یا توپشان دیرتر از گروه‌های دیگر به زمین برسد. نکته‌ی مهم این است که تیله نباید از مسیر خارج شود یا اینکه کلاً به زمین نرسد؛ بلکه تیله باید کاملاً در مسیر حرکت کند و در آخر به سلامت به زمین برسد؛ ولی دیرتر از بقیه.

همین‌طور که دیدید این بازی جان می‌دهد برای خلاق کردن بچه‌ها، به سبب استفاده از منابع محدود که هر بار می‌تواند چیز جدیدی باشد. اگر هم چاشنی کار گروهی را به آن اضافه کنیم، می‌شود یک طرح درس عالی که قابلیت تدریس برخی از درس‌های ریاضی را دارد؛ مثل تدریس زاویه‌ها (آنجا که زاویه‌ی مسیرها برای حرکت تیله مهم می‌شود) یا آموزش مساحت (هم در مشخص کردن محدوده‌ی تیم‌ها روی دیوار و هم برای مشخص کردن میزان قابل قبول استفاده از کاغذ) این بازی همچنین قابلیت آموزش مباحث مرتبط با فیزیک کتاب علوم و کلی ظرفیت دیگر را دارد که با خلاقیت شما آموزگار عزیز می‌تواند ارتقا نیز پیدا کند. امیدوارم که مسئله‌بین شدن بچه‌ها مسئله‌ی ما باشد!

